

Mateu Ferrer, *tenorista* i mestre de cant de la Seu de Barcelona (1477-1498)

JOSEP M. GREGORI I CIFRÉ

El *tenorista*, un entonador especialitzat?

Hom constata l'existència del mot *tenorista* a través de la documentació publicada des dels inicis del segle XV. De la centúria anterior no n'hem servat de moment cap referència coneguda.

Mossèn H. Anglès no féu cap al·lusió ni va presentar tampoc cap testimoni de la seva aparició entre les diferents denominacions que rebien els cantors a Catalunya, fins a principis del segle XIV¹. Pel que feia al segle XV, ell mateix assenyalà la coincidència entre els manuscrits catalans i els portuguesos sobre la utilització d'aquest mot en aquella època².

Al meu entendre aquesta designació pot haver-se originat per un simple procés d'identificació entre la funció d'entonar la pauta que corresponia a la *tenor* o *teneur*³ dels motets i l'interpret. Probablement, el mot derivaria

¹ Vegeu ANGLÈS, H., *La música a Catalunya fins al segle XIII*, cap. III, IEC, BC, Barcelona, 1935. Qui sap si tenia els materials sobre aquest tema a punt per a *La música a Catalunya al segle XIV* que estava preparant.

² ANGLÈS, H., *La música en la Corte de los Reyes Católicos*, vol. I, p. 55, CSIC, Barcelona, 1960.

³ Aquest mot s'aplicava a la nota que mantenien (*tenere*) el recitat de la salmòdia gregoriana. A partir de l'*Ars Antiqua* designa la veu suport, de préstec temàtic preexistent o de nova invenció, dels *organa*, *discantus*, *conductus*, *clausulae* i *motets*. DU CANGE (*Glossarium mediae et infimae latinitatis*, vol. VIII i IX, París 1887) recull —a més de *tenere chorum*, *tenere contra* i *tenere punctum*— *teneur* com *Taille*, *espèce de voix appellée teneur*; H. ANGLÈS i J. PENA (*Diccionario de la música*, ed. Labor, Barcelona, 1934) esmenten *Tenura* com a sinònim de *tenor* emprat a Espanya els segles XIII i XIV: AGUILÓ, M. (*Diccionari Aguiló*, vol. VIII, IEC, Barcelona 1934) incorpora la paraula *tenorista* com a *tenor de capella* o *chor* per una paga a Domingo D'Ollera el 1472; ALCOVER, A.M. (*Diccionari Català-Valencià-Balear*, vol. X, Barcelona, 1969) recull la tessena d'Aguiló.

de l'aplicació del sufix medieval *-ista* al llatí *tenor*, seguint d'aquesta manera un procés similar al que havia donat *psalmista* o *paraphonista*, i que ara, al segle XV, davant la pràctica formal d'estructurar la polifonia en funció d'un *tenor* demanava el nou mot.

La seva aplicació implicaria, alhora, un grau d'especialització i de diferenciació respecte a la resta de cantors o xantres.

El mateix *tenorista* o entonador podia satisfer les necessitats musicals de la capella cortesana i les del centre catedralici. L'assumpció del llenguatge de l'Ars Nova i la seva ascendent incorporació dins el repertori litúrgic feien oblidar la presència d'un professional al capdavant de les seves capelles i escoles de cant.

Altrament, crec que pot ésser una confusió identificar la denominació en qüestió amb la tessitura de la veu humana de «tenor». En uns moments en què el *tenor* i el *contratenor* es superposen en funció del contrapunt a un *triplum* o a un *motectus*, és al meu parer desencertat identificar-lo amb el que serà doncs una tessitura ja habitual del segle XVI⁴.

No és, però, l'objectiu del present aprofundir sobre aquest tema; em limitaré doncs a constatar la presència de *tenoristes* amb el criteri suara esmentat. És en aquest sentit, potser, com caldria interpretar aquell cantor que l'infant Joan, primogènit de la Corona Catalano-Aragonesa, requeria l'any 1379, especificant però que fos *abtus pro faciendo tenore*⁵. El futur monarca no parla de *cantor* o *chantré*⁶, els mots més usuals quan hom es referia a aquells serveis, sinó que puntualitza i concreta la mena de cantor que ell precisa.

L'any 1420 Alfons el Magnànim cedia al seu cosí Joan II de Castella un dels seus dos *tenoristes*, i al mateix temps li prometia enviar-n'hi un altre així que arribessin els *tenoristes de França e d'Alamania* que havia fet anar a buscar⁷.

Al mes de maig d'aquell any, el rei es trobava a Mallorca i va fer venir des de Barcelona *Philippot tenorista*⁸. Dos mesos més tard va enviar des de l'Al-

⁴ PEDRELL, F. (*Diccionario técnico de la música*, Imp. Torres Oriol, Barcelona, s.d.) ja féu aquesta identificació. També sembla ser aquest el sentit que li dona Nanie BRIDGMAN a *La vie musicale au quatorzième*, pp. 27 ó 119, Gallimard, París, 1964.

⁵ GÓMEZ, M.ª C., *La música en la casa real catalano-aragonesa 1336-1442*, vol. I, p. 199, Doc. 226, A. Bosch ed., Barcelona, 1979.

⁶ GÓMEZ, M.ª C., *op. cit.*, p. 198, Doc. 228, per exemple. Alfons el Magnànim sol·licita per a ampliar la seva capella musical la presència de *cantores sive xantris* en una carta del 1419 —p. 212, Doc. 266—; aquesta és la denominació més emprada per les fonts.

⁷ ANGLÈS, H., «Els cantors i organistes franco-flamencs i alemanys a Catalunya els segles XIV-XVI», a *Scripta Musicologica*, vol. II, p. 745, Roma, 1975. També a GÓMEZ, M.ª C., *op. cit.*, p. 213, Doc. 260.

⁸ ANGLÈS, H., «La música en la Corte del Rey don Alfonso V de Aragón, el Magnánimo (años 1413-1420)», a *Scripta Musicologica*, vol. II, p. 954. També a «Els cantors i organistes...», *id.*, p. 745 i GÓMEZ, M.ª C., *op. cit.*, p. 214, Doc. 272.

guer a Roma el seu capellà i xantre Pere Sabater, amb la missió d'atreure cap a la seva cort *xantris seu cantoribus o xantres e tenoristes* de la ciutat papal⁹. Mossèn H. Anglès, en comentar l'empresa de l'enviat del Magnànim a Roma, interpreta les paraules del rei com un interès especial d'aquest de poder trobar bons *tenoristes*¹⁰. Ignorem, però, el sentit que donava a aquesta interpretació.

Domingo Dolleta o D'Ollera fou *tenorista* i cantor de la capella de Joan II d'Aragó des de l'any 1456¹¹. Antoni de Sicília i Pere Veynot figuraven el 1462 com a *tenoristes* de la capella del dissortat príncep Carles de Viana¹². A l'abril de 1466 consta que servia a la capella de la cort de Nàpols *ffratre Thomàs de Alamanya tenorista*¹³.

Aquesta contínua presència de cantors i ministres del centre i del nord d'Europa hauria afavorit sens dubte el pas de l'Arts Nova —plenament assumit a les corts de Pere III i de Joan I—¹⁴ cap a la nova estètica dels compositors franco-flamencs que en aquells anys s'estenia per Europa. L'estat permanent de guerra i de revolta que vivia el Principat des de la nostra desfeta dinàstica i la pèrdua del protagonisme polític aconseguit a la centúria anterior, eren realitats difícils d'harmonitzar amb les possibilitats de posta a punt i coetanietat dels nostres compositors.

És de suposar que molts dels xantres que havien servit a les capelles cortesanes, en apartar-se de la cort, es feien càrrec de l'aprenentatge musical a les Seus més rellevants¹⁵. Alguns d'ells són esmentats ja com a *tenoristes* dins la capella de la cort d'Aragó —era el cas de Mateu Ferrer el 1475—¹⁶, d'altres senzillament com a cantors o xantres —així figurava Guillem Molins aquell any a la mateixa capella reial¹⁷.

Tot i que en incorporar-se a la vida musical d'una Seu ho feien en qualitat de mestres de cant, constatem que deixaven clarament especificada la seva especialització de *tenorista* o entonador al costat del nou càrrec¹⁸.

⁹ Així figuren a la carta de presentació del seu enviat i al memorial d'instruccions d'aquest últim, respectivament. Vegeu ANGLÈS, H., «La música en la Corte del Rey...», *id.*, p. 953 i GÓMEZ, M.ª C., *op. cit.*, *id.*

¹⁰ Vegeu ANGLÈS, H., «Alfonso V d'Atagona mecenate della musica ed il suo ménestrel Jean Boisard», a *Scripta Musicologica*, vol. II, pp. 766-767 i *La música en la Corte de los...*, vol. I, p. 19.

¹¹ ANGLÈS, H., *id.*, p. 37 i AGUIÓ, M., citat a la nota 2.

¹² ANGLÈS, H., «Spanien in der Musikgeschichte des 15. Jahrhunderts», a *Scripta Musicologica*, vol. II, p. 896.

¹³ ANGLÈS, H., «La música en la Corte Real de Aragón y de Nápoles durante el reinado de Alfonso V el Magnánimo», a *Scripta Musicologica*, vol. II, p. 1024.

¹⁴ Vegeu GÓMEZ, M.ª C., *op. cit.*, cap. V.

¹⁵ *Ibid.*, *id.*

¹⁶ Vegeu el tercer apartat.

¹⁷ Vegeu el segon apartat.

¹⁸ El Capítol de la Seu de Lleida del 22 d'octubre de 1438 *admesō in magistrum cantus Johanne de Brossano tenorista*. Citat per MUJAL, J. al seu llibre *Lleida. Historia de la Música*, p. 58, ed. Dilagro, Lleida, 1975.

Voldria apuntar també la possibilitat que la pervivència d'aquesta denominació s'anés esvaint a mesura que hom deixava de costat l'ús del *tenor* com a base articuladora de la polifonia. De la mateixa manera la figura del *tenorista* —del professional especialitzat a crear-la, interpretar-la i ensenyar-la— s'aniria transformant en el mestre de cant de les escoles catedralícies.

Guillem Molins, Francesc Santana i Esteve Estarramats, mestres de cant de la Seu de Barcelona a mitjans del segle XV

La notícia coneguda i més llunyana de la presència de Guillem Molins en el magisteri de cant de la Seu de Barcelona data de l'any 1446¹⁹. Mossèn J. Mas el retroba el 1457 i J. M.ª Madurell un any després²⁰ amb el càrrec esmentat. Pensem que en aquella època l'escola de cant de la Seu aplegava ja set infants cantors anomenats *fadrins del cant*, el nombre dels quals perdurà al llarg de la centúria²¹.

La documentació servada des d'aquelles dates fins a 1464 manté llastimosament en l'anonimat la possible identitat del mestre de cant²².

Sis anys més tard, l'11 de març de 1470 constava entre els capellans de la cort de Joan II *el Sensa Fe*, el cantor *Guillermus Molins canonicus sedis gerunde*, el qual va regir la capella de cant de la seu de Girona i actuà també de síndic capitular d'aquesta a Perpinyà i Barcelona, entre 1473 i 1475²³. L'alternança dels cantors entre les capelles cortesanes i les catedralícies era un fet evident.

El 20 de juny de 1747, *Guillermo Molins de Podio* (de Puig) era afavorit amb la concessió del segon benefici de Sant Blai de la Seu de Barcelona²⁴.

¹⁹ MAS, J., «Taula dels mestres del cant, o de capella, de la Seu de Barcelona», a les *Notícies Històriques*, 132(e).

²⁰ MADURELL, J. M.^a, «Documentos para la historia de los Maestros de Capilla, Cantores, Organistas, Organos y Organeros (siglos XIV-XVIII)», a *Anuario Musical*, vol. VI, p. 206, I.E.M., CSIC, Barcelona, 1951. El cita com a mestre de cant de la Seu de Barcelona el 1458.

²¹ Citat per mossèn H. Anglès a *La música en la Corte de los...*, p. 40. La sèrie dels LL.C.S. de l'ACB recull de forma anyal a partir de 1459 la *Despesa que s'ha per los fadrins del cant / la qual se pague del censal de mossèn Jacme / Queralt, lo qual censal se pren sobre la ciutat / e regne de Malorcha* (LL.C.S. 1459-1461, f. 77).

²² Vegeu a l'ACB: LL.C.S. Secció de despeses.

²³ Vegeu al respecte els estudis de F. Civil: *El fet musical a les comarques gironines en el lapse de temps 1800-1936*, «Caja de Pensiones...» Girona, 1970, p. 7; «Personajes y acontecimientos musicales» a *Revista de Gerona*, any XVIII, n. 58, Girona, 1972; «Perspectiva musical de Gerona, de los años 1.000 al 1.500» a *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, vol. XXV, Girona, 1981, p. 552. Així mateix H. Anglès («Spanien in der...», *id.*, p. 890) el localitza entre els cantors de la capella reial al 1475.

²⁴ ANGLÈS, H. «La notación musical española de la segunda mitad del s. XV. Un tratado desconocido de Guillermus... de Podio» a *Anuario Musical*, vol. II, Barcelona 1947.

Gairebé segur que l'autor de l'*Ars musicorum* —imprès a València l'any 1495— fou el mateix Guillem Molins, mestre de cant de les seus de Girona i Barcelona i cantor de la capella reial...

De l'any 1476 data l'última notícia conservada de G. Molins dins l'administració de l'Obra de la catedral barcelonina:

Item a XII de desembre [1476] rebem de mossèn Guillem / Molins, se-xanta sinch sous per mans de / mossèn Nicholau Simon, e són per dret de la / fàbrica del beniffet de Sent Blay que / obté en la Seu, dich LXV sous²⁵.

Qui sap si el gaudi d'aquest benefici obeïa a la gratitud de la cort envers G. Molins pels anys en què hi serví de cantor. Val a dir que l'atorgament de beneficis i estipendis a ex-cantors reials era un fet bastant usual també a dins de la Corona d'Aragó.

Francesc Santacana era ja mestre de cant de la Seu l'any 1464²⁶. L'abril de 1465 hom l'esmenta com a tal en el pagament de les despeses comunes de la sagristia, amb el nom de Francí:

Item donam a mossèn Ffrancí Santacana mestra del / cant per les com-pletas qui-s feren de Coresma / en la capella de Sancta Eulàlia, I ll., IIs.²⁷.

Fins al cap de vint anys no retrobem el fil informador de l'activitat musical de F. Santacana. En aquella data Esteve Estarramats exercia ja el magisteri de cant de la Seu. D'altra banda ens consta que F. Santacana feia d'entonador l'any 1482 i, per tant, coincidí, com veurem més endavant, amb el *tenorista* Mateu Ferrer:

Dit die [10-V-1482] donam a mossèn Prexana e a mossèn Sancta-/cana per enthonar al cor dit aniversari, VI diners...²⁸.

Esteve Estarramats succeí F. Santacana probablement el 1482²⁹. Aquesta és, de moment, la primera notícia conservada on se li atribueix el càrrec de mestre de cant de la Seu:

²⁵ A.C.B.: LL.O. 1475-1477, f. 41v. El 5 de setembre de l'any següent el rei li concedí la permuta d'aquest benefici per un altre de més dot econòmic (Vegeu CIVIL, F. «Personajes...», p. 63).

²⁶ MAS, J., *op. cit.*, *id.*

²⁷ ACB: LL.C.S. 1465-1467, f. 47v.

²⁸ ACB: LL.O. 1481-1483, f. 127v; vegeu també LL.O. 1483-1485, f. 131v, on hom l'esmenta amb idèntics termes el 6 de novembre de 1484.

²⁹ Vegeu MAS, J., *Op. cit.*, *id.* A l'ACB, i a dins de la portada del *Llibre de Collacions VI*, hi ha una nòmina —copiada a la segona meitat del segle XV— de canonges i beneficiats amb beneficis i capellanies a la Seu; entre ells figura *Astarramats mestre del cant*.

Item donam a mossèn Esteve Estarramats mes-/ tre de cant per rahò de les dites Completes per / sos treballs, I ll. 2s³⁰.

Semblantment al seu predecessor el trobarem servint d'entonador quan un nou mestre, Mateu Ferrer, l'havia ja substituït en el magisteri. D'aquesta manera, el 28 de gener de 1485 els administradors de la confraria de Santa Eulàlia pagaven a mossèn Steve Starramats e a mossèn Pere Spinalt, *preveres, per enthonar a la missa del requiem al dit aniversari, VI diners...*³¹.

El juliol de l'any 1497 fou proveït del benefici de Santa Eulàlia, i tres anys més tard —el 3 d'abril de 1499— d'una capellania a l'altar major de Sant Just i Pastor³². Actuà també de síndic del Capítol en diversos afers entre 1495 i 1500³³. Esteve Estarramats rebé, en el seu traspàs, els honors de la sepultura capitular, el dia 29 de juny de 1502:

Item a XXVIII° [VI-1502] per manament del honorable Capítol fou celebrada sepultura de Capítol per amor de Deu a mossèn/ Steve Starramats³⁴.

Mateu Ferrer, tenorista de la Seu de Barcelona (1477-1482)

Mateu Ferrer figurava l'any 1475 com a *tenorista de la capilla del Serenísimo Rey de Aragón*³⁵. Hom dedueix la seva presència a la Seu de Barcelona dos anys després de la lectura de dos documents de l'apèndix documental dedicat a Mateu Ferrer. El primer d'ells, datat el 5 de juliol de 1481, palesa com *en temps passat lo venerable Capítoll ordonà que mossèn Matheu fós conduit per tenorista de la Seu de Barchinona, e an aquell donar salari o stipendi de XXXX lliures tots anys, les quals li són degudes de IIII anys*³⁶.

El segon, del 5 de juliol de 1484, manifesta que Mateu Ferrer havia servit *in ipsa ecclesia pro septenium in tenorista*³⁷ i confirma d'aquesta manera la seva data d'entrada a la Seu l'any 1477³⁸. Al cap de quatre anys d'exercir d'entonador, un sector del Capítol, a través del canonge Lluís Sirvent,

³⁰ ACB: LL.C.S. 1481-1483, f. 50 i 121, on pel mateix concepte rep la suma anterior el març de l'any següent.

³¹ ACB: LL.O. 1483-1485, f. 132v.

³² ACB: *Llibre de Colacions* 1473-1503, f. 118v i 115v, respectivament.

³³ ACB: LL.C.C. 1495-1497, f. 30v-31 i LL.A.O. 1499-1501, 13v, 17v + 4 x 6.

³⁴ ACB: LL.C.S. 1501-1503, f. 75v.

³⁵ Citat a CALAHORRA, P., *Historia de la música en Aragón. Siglos I-XVII*, p. 34, col. Aragón nº 8, Lib. General Zaragoza, 1977.

³⁶ Vegeu l'Ap. Doc. 2.

³⁷ Vegeu l'Ap. Doc. 6.

³⁸ Si disposéssim únicament de la referència del primer document, no podríem establir cap relació de necessitat entre el període temporal que se li devia i el de la seva admissió com a tenorista.

qüestionava la conveniència de perllongar els seus serveis. Els arguments emprats eren la indigència econòmica d'aquells moments —hom parla de retribuir-li el deute amb cert recel—, la prioritat d'altres facetes culturals de l'església i la suposada solvència musical de canonges i beneficiats, prou apertes per a satisfer les necessitats litúrgiques.

D'aquesta manera, a més a més, en sortiria beneficiada la mateixa església, donat que les seves distribucions s'invertirien en aquelles persones eclesiàstiques que *axí de nit com de dia fan continuu lo servici divinal*³⁹. Lluís Sirvent considerava *pus pertinent cosa cessar lo dit tenorista*⁴⁰, car arribava a concloure *sens ell lo offici divinal se pot bé e honradament fer*⁴¹. Per acabar, manifestava la conveniència que a partir d'aquell moment, donades les dificultats econòmiques de l'administració catedralícia, *no sia pagat stipendi algu al dit Matheu, pagant e satisfient aquel fins la jornada de vuy lo que degut li sia*⁴².

L'escrit del canonge Sirvent va arribar a tots els capitulars, els quals tractaren el tema en el Capítol del 5 de juliol de 1482. Tres canonges van fer palès el desig de Mateu Ferrer de cobrar el deute que li pertocava pels quatre anys de servei i, tanmateix, l'oferiment de continuar exercint d'entonaador *per menys salari, que ell serà content li sia assignat algun salari condecant*⁴³.

Quatre mesos després, el 12 de gener de 1482, una comissió nomenada pel Capítol delegava a l'administració dels Aniversaris de la Seu la facultat *pro solvendo Matheo Ferrer tenoriste*⁴⁴. Efectivament, el 6 d'abril d'aquell mateix any Mateu Ferrer reconeixia que el procurador dels Aniversaris li havia girat a la taula de canvi de la ciutat les 97 lliures i 8 sous que li eren deguts *usquam hunc diem, ratione salarii seu stipendii michi assignati pro servitio quod facio de tenorista in choro predictae ecclesie*⁴⁵.

Probablement Mateu Ferrer havia succeït Guillem Molins en el càrrec de *tenorista* o entonador professional de la Seu l'any 1477, gràcies a la seva relació amb aquell, ex-cantor com ell de la capella reial i prevere de la catedral. El fet que Mateu Ferrer, al cap de quatre anys de servir com a entonador, mantingués la seva condició de persona laica, hauria provocat el malestar, i per tant la crítica dels sectors més conservadors del Capítol. Aquest seria, al meu entendre, el motiu de fons de l'escrit que glossà el canonge Sir-

³⁹ Vegeu l'Ap. Doc. 2.

⁴⁰ *Id.*

⁴¹ *Id.*

⁴² *Id.*

⁴³ *Id.*

⁴⁴ Vegeu l'Ap. Doc. 3.

⁴⁵ Vegeu l'Ap. Doc. 4. La ressenya fou publicada per MADURELL, J. M.² («Documentos para la historia de...», *op. cit.*, p. 207) com a «tenor de la catedral de Barcelona».

vent garantint l'existència d'eclesiàstics prou capacitats per a suplir Mateu Ferrer i incidint en la conveniència de la reinversió econòmica⁴⁶.

Malgrat els entrebancs Mateu Ferrer continuà exercint de *tenorista*. Possiblement va reduir la seva dedicació al cor catedralici⁴⁷ i és segur que veié substancialment rebaixat el seu sou. L'última referència servada d'ell com a *tenorista* de la Seu data del 16 de novembre de 1482:

Dissapte a XVI del dit mes paguam an'an Matheu / Ferrer tanorista de la Seu. E assò per manament / del honorable Capítoll, e per paraule e consentiment dels / honorables mestre Oller e mossèn Ffrancí de Malla, obres majors e canonges de la Seu, vint sous. Tenim- / ne alberà de mà sua⁴⁸.

Mateu Ferrer, mestre de cant de la Seu de Barcelona (1483-1498)

Mateu Ferrer succeí Esteve Estarramats en el magisteri del cant de la catedral de Barcelona, probablement entre les acaballes de l'any 1482 i els inicis de 1483. Del mes de gener d'aquest últim any data la primera notícia coneguda:

Item donam a Matheu Ferrer mestre de cant, per la / concòrdia que lo honorable Capítol ha feta ab ell per / part de la Sacristia, per servir lo cor.
III⁴⁹.

De moment, però, no hem trobat la concòrdia al·ludida per l'anterior document. Hom podria suggerir que les tres còpies servades de la capitulació del 10 d'abril fossin reproduccions extretes d'un original anterior o del mateix mes de gener de 1483.

El 10 d'abril de 1483 es van signar els capítols, escrits *in idiomate cathalano*, entre Mateu Ferrer i la comissió delegada del Capítol de la Seu, *super officio de tenorista et magistratu cantus*⁵⁰.

Mateu Ferrer en qualitat de *tenorista* de la catedral estava obligat a entonar els diumenges dobles majors i menors a la missa i a vespres, *bē e diligentment segons a tenorista se partany*⁵¹. De fet tenia cura del servei musi-

⁴⁶ Al meu entendre caldria reduir aquestes garanties als clergues Prexana, Espinalt, Santacana i Estarramats.

⁴⁷ Recordem el testimoni citat de Prexana i Santacana entonant al cor, del 10 de maig de 1482.

⁴⁸ ACB: LL.O. 1481-1483, f. 86v.

⁴⁹ ACB: LL.C.S. 1481-1483, f. 120. Cal suposar que mossèn J. Mas begué d'aquesta font en fer la seva «Taula...», *op. cit.*, 132(e).

⁵⁰ Vegeu-los publicats a l'Ap. Doc. 5.

⁵¹ *Id.*

cal de la litúrgia en el cor catedralici, funció i facultat que antigament corresponia al *cabiscol* e *sotscabiscol*⁵².

Aquesta era la gran servitud del mestre de cant, servitud que heretarà encara el mestre de capella del segon Barroc.

yo mestre mateu
 ferrer inescrit
 cant de la seu de bar
 rna atorga a vos altre
 pots hobra q manen
 sat epagat vint sog
 dir et s eson y mesa
 lay de any nozota
 esor i finera eyte
 nou esor lo dore de
 abuyt ey q co verstat
 pas lo q sent esrit
 de ma may any de
 le nez any nou est.

ACB: LL.A.O., 1495-1497, f. 81. Penúltim albarà signat per Mateu Ferrer dins d'aquesta sèrie.

El Capítol del 8 de febrer de 1474, essent F. Santacana el mestre de cant, per tal de posar un xic d'ordre a les tradicionals anomalies que suscitava aquest problema, va disposar que el *succentor* retribuís econòmicament el mestre de cant per la realització de les funcions musicals que li eren atribuïdes, esmentant una ordenació del Capítol del 5 de maig de l'any 1376 en la qual hom recordava que el *praecentor* i el *succentor* havien de complir les

⁵² *Id.*

seves obligacions corals *in propriis personis vel per canonicos per eosdem substitutos*⁵³.

Aquesta contradicció s'accentuava molt més encara quan el mestre de cant conservava la seva condició de laic i, amb tot, restava sotmès a penalitzacions econòmiques atribuïdes a incorreccions i defectes de forma propis de la normativa eclesiàstica que regia en el cor clerical.

Mateu Ferrer era anomenat anàlogament *mestre del cant de les scoles de la dita Seu*, la qual cosa comportava l'ensenyament de cant pla, contrapunt i polifonia als canonges, beneficiats i familiars dels primers que ho desitgessin —sense cap altra compensació econòmica que el sou previst per l'administració catedralícia—, a més dels *quatre fadrins qui serveſcan lo cor de la Seu*⁵⁴. De la mateixa manera havia de complir i fer *totes aquelles coses que los mestres de les scoles del cant de la dita Seu an acostumat fer*⁵⁵, és a dir tenir cura tant de la formació musical dels escolans com de la seva educació religiosa, moral i cultural i del seu manteniment material, vestimenta, calçat, etc.⁵⁶.

L'assignació econòmica estipulada per la dualitat de prestacions de Mateu Ferrer —*per los treballs e salari del offici del tenoriste e per mestre de les escoles*— sumava 25 lliures anyals, les quals rebia canalitzades a través de cinc administracions internes de la catedral: Aniversaris, Caritat, Pia Almoina, Obra i Sagristia.

L'últim apartat de la capitulació esdevé clarificador per diversos aspectes, perquè contempla el reconeixement d'una realitat que fins ara no s'havia afrontat i una solució de caràcter excepcional pel que feia a l'aplicació de la primera clàusula. Hom reconeix que Mateu Ferrer *no pot entonar en lo dit cor*⁵⁸, la qual cosa fa que hagi de cercar un *entonador beneficiat de la dita Seu, bō e ben sufficient, lo qual per lo dit Matheu Ferrer hage a entonar en lo dit cor*⁵⁹, pagat de la seva butxaca.

Mateu Ferrer no solament era laic, sinó que a més a més estava casat. Així es desprèn de la lectura d'un albarà del 9 d'octubre de 1488, on el mercader Guillem Miró fa d'intermediari d'un pagament semestral del seu sou, entre els administradors dels Aniversaris i el seu gendre Antoni Lor, el qual

...les reb, ço és lo dit Anthoni Lor menor, per / rñossèn Matheu Ferrer mestre del cant, sogre del dit / Lor, e són sis mesos...⁶⁰.

⁵³ Vegeu l'Ap. Doc. 1.

⁵⁴ Vegeu l'Ap. Doc. 5.

⁵⁵ *Id.*

⁵⁶ Vegeu l'Ap. Doc. 6.

⁵⁷ Ap. Doc. 5.

⁵⁸ *Id.*

⁵⁹ *Id.*

⁶⁰ ACB: LL.A.À. 1487-1489, f. 5v. Taula IV, Doc. 24.

La seva condició civil l'obligava, doncs, a trobar un beneficiat que assumís el servei d'entonador en el cor clerical i a deduir el seu manteniment del sou que li pertocava. Era certament paradoxal; amb tot, però, crec que aquesta circumstància pot palesar la vàlua professional de Mateu Ferrer i l'estima que hom tenia envers la seva persona, en una època on encara no es feien oposicions per a accedir al magisteri de cant⁶¹.

Val a dir que les capitulacions conegudes i publicades de catedrals espanyoles, coetànies a la nostra, permeten d'establir certes comparances. Els capítols del *cantor*⁶² de la catedral d'Àvila⁶³, de 1487, contempnen de fet el mateix tipus de prestacions, llevat dels aspectes punitius continguts en aquests últims.

Cal reflexionar, al meu parer, sobre el fet que tant a la capitulació d'Àvila com a la de León —aquesta última data del 1458⁶⁴— en parlar dels escolans del cant estableixen una diferenciació quantitativa en funció de l'aprenentatge del cant pla o de la polifonia⁶⁵. Els capítols de la Seu de Barcelona amb Mateu Ferrer disposen que el mestre ha d'ensenyar cant pla i polifonia a *quatre fadrins*⁶⁶. ¿Aquells *set fadrins del cant* que figuraven l'any 1459 a la catedral de Barcelona havien vist reduït el seu nombre a quatre uns anys després?

Curiosament les despeses del mes de maig de 1483 continuaven esmentant els *ffadrins del cant qui són VII*; ara bé:

...ço és, hu / qui és apellat berviari, VII d., e II fadrins qui són / apellats semmaners de cor, a quiscú, VII d., e II ffadrins / qui són apellats semmaners de altar, a quiscú, X d., e II fadrins qui són apellats capitollers, a quiscú, VII d. / perque són VII fadrins qui al Capítol de la semmane han III s. VII / E més per quiscun [responset] I d., qui-s digue en lo cor a matines / e per quiscuna liço a matines qua-s digue per fadrí a quiscú, I d. /

⁶¹ Quants exemples podríem donar del cessament de mestres i organistes en ple segle XVIII per no haver-se ordenat dins el període estipulat pels pactes! Vegeu el meu article sobre els «Mestres de Capella i Organistes de la Col·legiata de Sant Joan de les Abadesses al segle XVIII: Documents per a la seva història», a *Estudi General*, vol. I, p. 162, Col·legi Universitari de Girona, 1981.

⁶² Les seves funcions serien equiparables a les del *tenorista* i la seva denominació va perdurar fins a les acaballes del segle Barroc a Europa. El *Kapellmeister* germànic encara era anomenat *Cantor* en vida de J.S. Bach.

⁶³ Vegeu l'article de Jaume MOLL, «El estatuto de maestro cantor de la Catedral de Ávila del año 1487», a *Anuario Musical*, vol. XXII, IEM, CSIC, Barcelona, 1969.

⁶⁴ Vegeu l'article de ÀLVAREZ, J. M.^a, «La polifonía y sus maestros en la Catedral de León (siglos XV y XVI)», a *Anuario Musical*, vol. XIV, id., Barcelona, 1959.

⁶⁵ A les clàusules de León hom parla de *todos los mozos de coro* pel que fa a al cant pla i de *los mozos de coro que fuesen hábiles*, per a la polifonia. A la catedral d'Àvila el *cantor* havia d'ensenyar obligatòriament cant pla i polifonia a *quatro niños moços de coro que tengan aby-lidad e buenas voces*, i cant pla a *todos los otros moços de coro* que desitgessin aprendre'l. Vegeu les dues notes anteriors.

⁶⁶ Ap. Doc. 5.

e per quiscun [responset] qui's digua a la trona en la missa maior / per dits fadrins, a quiscu l d., e per quiscuna prophesia dita per dits / fadrins l d. a quiscu, e per quiscun dia feriat o III [liçons] que lo / fadrí aporti la creu petita per fer les absolucions a la missa / maior, per quiscuna vegada l d. Per que foren donats / a dits fadrins del cant per tota la semmana que finí disapte / a III de dit mes de maig, IIIls. VII d., e per VII [responsets] e per / una creu, són per tot, V s. III⁶⁷.

El nombre total d'escolans era, doncs, de set i tots ells participaven en els serveis litúrgics diaris de cant pla. Dels set, però, n'hi havia quatre —sens dubte els escollits pel mestre per les seves aptituds i qualitats tímbriques— que es dedicaven a interpretar la polifonia litúrgica i religiosa de la catedral.

Mateu Ferrer redactava d'aquesta manera el seu primer albarà com a mestre de cant, el 12 de juny de 1483:

Yo Mateu Ferrer mestre e tenoriste / de la Seu de Barchinona, atorch a vos / mossèn Pons Sallavia beneficiat e major / dom de l'Almoyna de la Seu de / Barchinona que m'aveu pagats quaran / ta sous, dich II ll., e són per mon / salari del mestrat e tenoriste per l'any qui comensà lo primer dia de mayg / del any mil CCCCLXXXIII e fi / nerà lo darer dia de abril / any mil CCCCLXXXIII, escrit de la / pròpia mà mia, a XII de juny any dit / LXXXIII⁶⁸.

Aquest és l'únic rebut conservat de Mateu Ferrer on fa esment d'ambdós càrrecs. A partir de la capitulació de 1483, tret de l'anterior albarà, s'autodenominarà ja mestre de cant. Comentàvem al final del primer apartat la possible mutació que deuria experimentar el càrrec del *tenorista* en favor del de mestre de cant, a l'últim terç del segle XV. Qui sap si aquest albarà en podria ésser un petit testimoni.

El Capítol del 5 de juliol de 1484, just al cap d'un any de la concòrdia anterior, ofereix una breu pinzellada del prestigi litúrgic i musical de què gaudia la Seu de Barcelona, on *organis et omnibus generibus musice floreret*⁶⁹, abans de l'esclat de la guerra civil. Amb ella la crisi econòmica i les onades d'instabilitat social havien provocat el desgast i la minva dels recursos culturals en el clos catedralici. La música, entre ells, en sortí molt perjudicada:

Ideo magister scole cantus qui aliis preteritis temporibus ab eius discipulis / et scholaribus stipendium et utilitatem reportabat, in presentiarum propter miseras et calamitates / ecclesie et civitatis, utilis et cultui divino necessarius reperiri non potest, nec etiam scolares...⁷⁰.

⁶⁷ ACB: LL.C.S. 1483-1485, f. 58.

⁶⁸ ACB: LL.A.P.A.: 1483-1487, f. 3. Taula I, Doc. 1.

⁶⁹ Vegeu l'Ap. Doc. 6. publicat per mossèn H. ANGLES a Mateo Flecha (1553) *Las Ensaladas*, p. 21, nota 27, B.C., Barcelona, 1955.

⁷⁰ *Id.*

El document esdevé un reconeixement del Capítol al servei constant i voluntariós de Mateu Ferrer, primer com a *tenorista* de la Seu i des de l'any anterior com a mestre de cant. Per aquest motiu hom el perpetuarà en el seu càrrec *quamdiu vixerit* amb una assignació anyal de 50 lliures, el doble del que li pertocava a la concòrdia de 1483.

Mateu Ferrer rebia el seu sou canalitzat a través de les diverses administracions internes de la catedral. Dels majordoms de la Pia Almoina cobrava dues lliures a l'any.

El primer albarà conservat de la sèrie —posterior als capítols de 1483 i anterior a la perpetuació— el signà com a *tenorista* i mestre de cant⁷¹. Aquesta quantitat, anomenada de vegades *dos pasèfichs* o *pasífichs*⁷², la rebé a voltes a través d'altres persones que la cobraven en nom seu⁷³. L'últim albarà de Mateu Ferrer per a aquesta administració data del gener de 1498:

Yo mestre Mateu mestre del cant / de la Seu de Barchinona, atorch a vos / mossèn Jaume Escollà, majordom / de l'almoina que aveu dats per mi / a mossèn Claver, dues liures, dich / II ll., e per que és veritat fas l'escript / de mà mia a XXVIII de jener any / noranta e vuyt, los quals yo / rep per mon salari, e asò per lo mestrat / del any, la paga del / nadal de noranta vuyt⁷⁴.

Mateu Ferrer cobrava tres pagues dels administradors dels comptes de la Sagristia. Cada una d'elles obeïa a un concepte diferent: fer cantar els escolans, portar l'estola a matines i dirigir l'escola de cant de la Seu. La paga anyal de cada concepte ens ha arribat clarament diferenciada en els manuscrits, i per això les he agrupades en dues taules⁷⁵.

Pel servei polifònic de Completes servem albarans del mestre Ferrer des de l'abril de 1484:

Item donam a mestre Matheu mestre del cant per lo / servey de cantar ab los ffadrins del cant a les com- / pletes dels disaptes de Coresma, vigília de Santa Eulàlia, e / de nostra Dona de març, per I ll. II s⁷⁶.

A continuació venia el pagament de deu sous per fer portar l'estola a matines:

⁷¹ Vegeu la nota 68.

⁷² Dins la relació de les monedes que corrien pel Principat, feta pels Consellers de Barcelona l'any 1476, hi consta com ... *lo dit passífich corre a XX sous*..., i per tant equivalia a la lliura. ACB: *Privilegis*, 168 [Tractats sobre monedes], s.f.

⁷³ Vegeu la Taula I, Docs. 4, 7, 9, 14 i 15.

⁷⁴ ACB: *LL.A.P.A.* 1497-1498, f. 20.

⁷⁵ Vegeu Taules II i III.

⁷⁶ ACB: *LL.C.S.* 1483-1485, f. 50v. Vegeu la Taula II.

*Item donam a ell mateix per fer portar la stella als / fadrins del cant en temps de tot l'any...*⁷⁷.

Les últimes notícies que hem conservat de la retribució d'ambdues pagues a Mateu Ferrer daten de l'abril de 1498. Bartomeu Sagrera, un dels entonadors que substituïen el mestre de cant, fou qui va rebre per a ell les quantitats anteriors:

Item donam a dit Sagrera per lo dit mestra, per fer / portar la stella a matines fariades, X s. /

*Item donam a dit Sagrera, per lo dit, per les Comple-/tes de S. Eulàlia tots los dissaptes de Coresma, I ll., II s.*⁷⁸.

La mateixa administració de la Sagristia pagava al mestre Ferrer una lliura anyal per la direcció de l'escola de cant de la Seu. Ara, de fet, un sobresou complementari o un *adiutori del seu çalari*:

*Item disapte a XXX agost 1483 donam a mossèn Ramon Riba canonge / per mestre Matheu Ferrer, mestre del cant, per açò que dite / Sacristia li obteguda a donar quiscun any per adiutori / del seu çalari per regir la dita scola del cant, los quals dit / Matheu havie feta dite a mossèn Nicholau Cortada, e dit mossèn / Ramon reba-los per ell, I ll.*⁷⁹.

Són poques les notícies servades referents a escolans formats en el magisteri de Mateu Ferrer. D'un tal *Guillemet scolà del cant* sabem, per exemple, que fou l'escollit per a llegir el sermó del bisbetó —a la tradicional festa que hom celebrava el dia dels Sants Innocents—, de l'any 1496⁸⁰. Per la mateixa circumstància hem conegut *en Pere Torres scolà del cant*⁸¹.

Els llibres relatius a l'administració dels escolans no acostumen a aparèixer fins a finals del segle XVI i principis del següent, és a dir a partir del moment en què es constitueixen, de forma estatutària, les nostres capelles musicals del Barroc. L'últim rebut que signà Mateu Ferrer per tenir cura de l'escola de cant data també de l'abril de 1498 i té per receptor Bartomeu Sagrera:

⁷⁷ *Id.*

⁷⁸ ACB: LL. C.S. 1497-1499, f. 81v.

⁷⁹ ACB: LL. C.S. 1483-1485, f. 48. Vegeu la Taula III.

⁸⁰ ACB: LL. C.S. 1495-1497, f. 83v.

⁸¹ ACB: *Id.*, f. 63v. Qui sap si aquest escolanet era un antecessor —el pare potser— d'un Pere Torres *violier* que vivia al carrer Montcada, el qual fou enterrat a la Seu el 29 de setembre de 1586: *A 29 rebem-sepultura de Capítol de/ Pere Torres, violier al carrer de Moncada, V s.* LL. C.S., 1585-1587, f. 50.

*Item donam a mossèn Mateu mestre del cant e an / mossèn Sagrera per el per son salari, I ll.*⁸².

La sèrie d'Albarans de la Sagristia ens ha arribat incompleta. És per això que he emprat els llibres ordinaris de comptes per a seguir el fil de les despeses i pagues assignades per aquesta administració al mestre Ferrer⁸³.

La part més quantiosa del seu sou eren les 40 lliures, repartides en dotze mesades de 3 lliures, 6 sous i 8 diners, que cobrava dels procuradors dels Aniversaris de la Seu. El primer albarà de Mateu Ferrer per als Aniversaris data del 13 de gener de 1486:

Yo Mateu Ferrer mestre / de cant de la Seu de Barchinona, / atorch a vos mossèn Johan Munyos, / procurador major dels hiniversaris / que m'aveu dats II ll., e són per / porata de mon salari, e per és veritat que e rebut dites / deu liures, fas lo present / albarà, fet de mà mia / a XIII de jener any Mil CCCC / LXXXsis⁸⁴.

La periodicitat dels pagaments dels Aniversaris era força irregular: moltes vegades cobrava mensualment, però d'altres ho feia cada trimestre o semestre. A partir de l'any 1489 constatem, a través dels albarans d'aquesta sèrie, que li era deduïda del sou de mestre de cant una quantitat que el Capítol havia designat per a aquell que realitzava les funcions de l'entonador en el cor catedralici. Bartomeu Sagrera rebia el dia 1 de juliol d'aquell any deu lliures:

... e són per consignació a mí feta per lo dit mestre Matheu / Ferrer, mestre del cant, per lo inthonar del cor, per salari a mí / judicat per lo honorable Capítol, e són per deu mesos que he servit / lo dit hofici del any qui finí lo derrer de abril de vuytanta / nou...⁸⁵.

La tardança de l'aparició d'aquest testimoni documentat no qüestiona, a parer meu, l'existència prèvia d'aquesta pràctica. Recordem que la concòrdia del *tenorista* i mestre de cant de l'any 1483 ja ho contemplava, donat l'estat civil de Mateu Ferrer. D'altra banda, l'omissió d'aquest tipus de rebut obeiria a la satisfacció econòmica de caràcter particular i privat que el mateix Mateu Ferrer podia fer a l'entonador, i per tant la paga no estaria inclosa en els llibres d'administració de la Seu.

Bartomeu Sagrera, beneficiat de la catedral, rebia una lliura mensual —deduïda pels procuradors dels Aniversaris de la mesada del mestre de

⁸² ACB: LL.C.S. 1497-1499, f. 81v.

⁸³ Vegeu els Ap. Doc. 7, 8, 9 i 10.

⁸⁴ ACB: LL.A.A., 1485-1487, f. 21. Vegeu la Taula IV.

⁸⁵ ACB: *Id.* 1487-1489, f. 6.

cant— per l'ofici d'entonar al cor. Així ho palesa aquest albarà del 15 de maig de 1490:

Yo Barthomeu Sagrera prevere beneficiat de la Seu de / Barchinona atorch aver rebut de vos honorable mossèn Jac- / me Busquets, procurador major dels Anniversaris de la Seu / de comptants tres lliures / del çelari de mars que yo reb sobre ls anniversaris per / mon çalari de mon hofici, scrit de mà mia a XV / de maig any noranta. *Item* dit die e rebuts sis / sous e sis diners⁸⁶.

Per acabar, Mateu Ferrer rebia una paga anyal d'una lliura dels administradors de l'Obra de la catedral. Els albarans escrits pel mestre Ferrer per a aquesta sèrie atenyen des del 1492, el primer, al signat el 17 de febrer de 1498, l'últim:

Yo Mateu Ferrer / mestre del cant / de la Seu de Barchinona / atorch aver rebut / sots obres vint / sous, dich XX s., e són / per lo meu salari / cascun any, e comense / lo primer dia de abril, lo qual atorch aver rebut, e perque / és veritat fas lo present escrit de mà / mia a XVII de febrer / any noranta e vuyt⁸⁷.

Dins el mes d'abril d'aquell any Mateu Ferrer rebia encara, sense especificar el dia però, les tres pagues de la Sagristia⁸⁸. Bartomeu Sagrera fou qui les cobrà en nom seu, potser per impediment físic o malaltia del mestre Ferrer.

El cert, però, és que la mort degué endur-se Mateu Ferrer dins la primera vintena del mes d'abril d'aquell 1498. Un albarà datat el 20 d'abril i redactat per Bartomeu Sagrera n'és el testimoni inequívoc:

Yo Barthomeu Sagrera prevere beneficiat / hatorch haver rebuts de v-saltres / magnífichs mossèn Bernadí Fàbregues e / mossèn Jhierònim Aguilar sots sacristans, / sinquant-e-dos sous per mestre Mateu / Ferrer *quondam* mestre del cant, en a- / questa manera, que per son çala- / ri vint sous, e per la stilla, deu sous, / e per les Completes de Santa Eulàlia / vint-hi-dos sous que tot prenen / dita suma, e per ço fas lo present / de pròpia mà a XX de abril, any / mil CCCC LXXXVIII⁸⁹.

Després d'un breu interregne de Bartomeu Sagrera, apareixerà un nou mestre de cant en substitució de Mateu Ferrer: Bartomeu Tendalaya⁹⁰.

⁸⁶ ACB: *Id.* 1489-1491, f. 2.

⁸⁷ ACB: *Albarans dels sots-obrers*, LL.A.O. 1497-1498, f. 6.

⁸⁸ Vegeu Taula II, Doc. 29 i 30, i Taula III, Doc. 13.

⁸⁹ ACB: *LL.A.S.* 1497-1499, f. 68.

⁹⁰ ACB: *Id.*, font d'on degué beure mossèn J. Mas per a confeccionar la seva «Taula...», *op. cit.*, 132(e).

Mateu Ferrer fou sens dubte un compositor del Renaixement. Ell pertanyia a aquella generació que encara havia viscut el contacte i l'intercanvi —mitjançant la capella reial— amb l'empenta creadora dels músics franco-flamencs de l'*ars perfecta*.

TAULA I

Doc.	LL.A.P.A.	f.	Data d'albarà	Signatura	Sou
1	1483-1487	3	12-VI-1483	«Yo Mateu Ferrer mestre e tenoriste...»	2 ll.
2		3v.	s.d. 1485	«Yo Mateu Ferrer mestre/ del cant...»	2 ll.
3		3v.	30- I-1486	«E mes me aveu pagat...»	2 ll.
4		3v.	IV-1487	«Item me aveu pagat...» (Reb Pere Joan Eximenis 16 s. per Mateu Ferrer)	2 ll.
5	1487-1489	2.	26-VI-1487	«Yo Mateu Ferrer mestre del cant...»	2 ll.
6		2.	18-XI-1487	«E més rebut yo Mateu Ferrer...»	2 ll.
7		2.	24-XII-1488	Reb Pau Bach (per Mateu Ferrer)	2 ll.
8	1489-1491	3v.	26-VI-1489	«Yo Mateu Ferrer mestre del cant...»	2 ll.
9		3v.	24-XI-1489	Reb Salvador Vilasis per Mateu Ferrer	2 ll.
10	1491-1493	5v.	4-VI-1491	«Yo Mateu Ferrer mestre del/ cant...»	4 ll.
11	1493-1495	13v.	14-IX-1493	«Yo Mateu Ferrer mestre del/ cant...»	2 ll.
12		13v.	11-IV-1494	«Yo Mateu Ferrer mestre del/ cant...»	2 ll.
13	1495-1497	16.	1-IX-1495	«Yo Mateu Ferrer mestre del/ cant...»	2 ll.
14		16.	8-IV-1496	«Item més e rebut...» (per Toni Claver)	2 ll.
15	1497-1498	20.	29-I-1498	«Yo mestre Mateu mestre del cant...»	2 ll.

TAULA II

Doc.	LL.C.S.	f.	Data	Concepte	Sou
1	1483-1485	50v.	IV-1484	Dues pagues a Mateu Ferrer mestre del cant: a) Per cantar amb els escolans a les completes dels dissabtes de Quaresma, vigília de Sta. Eulàlia i Ntra. Dona de març.	1 ll. 2 s
2				b) Per fer portar la <i>stel·la</i> als escolans tot l'any.	10 s
3		120	s.d. -1485	a) <i>id.</i>	1 ll. 2 s
4				b) <i>id.</i>	10 s
5	1485-1487	44v.	III-1486	a) <i>id.</i>	1 ll. 2 s
6				b) <i>id.</i>	10 s
7		104	IV-1487	a) <i>id.</i>	1 ll. 2 s
8				b) <i>id.</i>	10 s
9	1487-1489	37	IV-1488	a) <i>id.</i>	1 ll. 2 s
10				b) <i>id.</i>	10 s

Taula II (Continuació)

Doc.	LL.C.S.	f.	Data	Concepte	Sou
11		46v.	IV-1489	a) <i>id.</i>	1 ll. 2 s
12				b) <i>id.</i>	10 s
13	1489-1491	40	IV-1490	a) <i>id.</i> «al mestre del cant» (Mateu Ferrer)	1 ll. 2 s
14				b) <i>id.</i> «al mestre del cant» (Mateu Ferrer)	10 s
15		52	IV-1491	a) <i>id.</i> «al mestre del cant» (Mateu Ferrer)	1 ll. 2 s
16				b) <i>id.</i> «al mestre del cant» (Mateu Ferrer)	10 s
17	1491-1493	68v.	IV-1492	a) <i>id.</i>	1 ll. 2 s
18				b) <i>id.</i>	10 s
19		89	IV-1493	a) <i>id.</i> «al mestre del cant» (Mateu Ferrer)	1 ll. 2 s
20				b) <i>id.</i> «al mestre del cant» (Mateu Ferrer)	10 s
21	1493-1495	54	IV-1494	a) <i>id.</i>	1 ll. 2 s
22				b) <i>id.</i>	10 s
23		77	IV-1495	a) <i>id.</i> «al mestre del cant» (Mateu Ferrer)	1 ll. 2 s
24				b) <i>id.</i> «al mestre del cant» (Mateu Ferrer)	10 s
25	1495-1497	65	IV-1496	a) <i>id.</i>	1 ll. 2 s
26				b) <i>id.</i>	10 s
27		84	I-1497	a) <i>id.</i>	1 ll. 2 s
28				b) <i>id.</i>	10 s
29	1497-1499	81v.	IV-1498	a) <i>id.</i>	1 ll. 2
30				b) <i>id.</i>	10 s

TAULA III

Doc.	LL.C.S.	f.	Data	Concepte	Sou
1	1483-1485	48	30-VIII-1483	Sobresou a Mateu Ferrer per regir l'escola de cant de la Seu.	1 ll.
2		119v.	I-1485	<i>id.</i>	1 ll.
3	1485-1487	42v.	VIII-1485	<i>id.</i>	1 ll.
4		103	I-1487	<i>id.</i>	1 ll.
5	1487-1489	46v.	IV-1489	<i>id.</i>	1 ll.
6	1489-1491	51v.	III-1491	<i>id.</i>	1 ll.
7	1491-1493	68	IV-1492	<i>id.</i>	1 ll.
8		89	IV-1493	<i>id.</i>	1 ll.
9	1493-1495	54	IV-1494	<i>id.</i>	1 ll.
10		77	IV-1495	<i>id.</i>	1 ll.
11	1495-1497	65	IV-1496	<i>id.</i>	1 ll.
12		84	I-1497	<i>id.</i>	1 ll.
13	1497-1499	81v.	IV-1498	<i>id.</i>	1 ll.

TAULA IV

Doc.	LL.A.A.	f.	Data d'albarà	Signatura	Mesada	Sou
1	1485-1487	21	13-I-1486	«Yo Mateu Ferrer mestre del cant...»		2 ll.
2		21	6-II-1486	«Yo Mateu Ferrer mestre del cant...»		2 ll. 10 s.
3		21	27-II-1486	«Yo Mateu Ferrer mestre del cant...»		3 ll.
4		21v.	16-IV-1486	«Item yo Mateu Ferrer mestre del cant...»		2 ll.
5		21v.	6-V-1486	«Item yo Mateu Ferrer mestre del cant...»		6 ll. 10 s.
6		21v.	7-V-1486	«Item yo Mateu Ferrer mestre del cant...»	V	2 ll. 4 s.
7		21v.	7-VIII-1486	«Item yo Mateu Ferrer mestre del cant...»		1 ll. 10 s. 6 d. 15s. 6 d.
8		21v.	13-IX-1486	«Item yo Mateu Ferrer mestre del cant...»		3 ll. 6 s. 8 d.
9		21v.	11-X-1486	«Item yo Mateu Ferrer mestre del cant...»	IX	3 ll. 6 s. 8 d.
10		23v.	5-XII-1486	«Item yo Mateu Ferrer mestre del cant...»	X	3 ll. 6 s. 8 d.
11		23v.	5-XII-1486	«Item yo Mateu Ferrer mestre del cant...»	XI	3 ll. 6 s. 8 d.
12		23v.	6-I-1487	«Item yo Mateu Ferrer mestre del cant...»	XII (1486)	3 ll. 6 s. 8 d.
13		23v.	4-II-1487	«Item yo Mateu Ferrer mestre del cant...»	I	3 ll. 6 s. 8 d.
14		23	s.d.-1487	«Item yo Mateu Ferrer mestre del cant...»	II	3 ll. 6 s. 8 d.
15		23	6-III-1487	«Item yo Mateu Ferrer mestre del cant...»	III-IV	6 ll. 13 s. 4 d.
16	1487-1489	5	12-VI-1487	«Yo Mateu Ferrer mestre del cant...»	V	3 ll. 6 s. 8 d.
17		5	s.d.-1487	«Item...» (mà de Mateu Ferrer)	VI	3 ll. 6 s. 8 d.
18		5	s.d.-1487	«Item...» (mà de Mateu Ferrer)	VII-VIII-IX	10 ll.
19		5	s.d.-1487	«Item yo mateix Ferrer mestre del cant...»	X	3 ll. 6 s. 8 d.
20		5	s.d.-1487	«Item yo mateix Ferrer mestre del cant...»	XI	3 ll. 6 s. 8 d.
21		5	12-I-1488	G. Mas (reb «per mestra Mateu...»)	XII (1487)	3 ll. 6 s. 8 d.

Taula IV (Continuació)

Doc.	LL.A.A.	f.	Data d'albarà	Signatura	Metada	Sou
22		5	19-II-1488	(mà de Mateu Ferrer)	I	3 ll. 6 s. 8 d.
23		5v.	21-V-1488	B. Sagreta (reb «per lo dit mestre Matheu Ferrer...»)	II, III, IV	3 ll. 6 s. 8 d. 26 s. 33 s. 4 d.
24		5v.	9-IX-1488	A. Lor (reb «per mossèn Matheu Ferrer mestre del cant...»)	V, VI, VII, VIII, IX, X	7 ll. 13 s. 12 ll. 7 s.
25		5v.	6-IV-1489	G. Miró (reb per Mateu Ferrer)	XI, XII (1488)	(10 ll.)
26		6	1-VII-1489	B. Sagreta (reb de Mateu Ferrer)	(10 mesos)	10 ll.
27	1489-1491	1	3-VI-1489	«Yo mestre Mateu Ferrer...»	V, VI	6 ll. 13 s. 4 d.
28		1	1-VII-1489	B. Sagrera (reb de Mateu Ferrer)		40 s.
29		1	17-VII-1489	B. Sagrera, <i>id.</i>		20 s.
30		1	1-IX-1489	«Yo mestre Mateu...»		13 s. 4 d.
31		1	s.d., 1489	B. Sagrera (reb de Mateu Ferrer)		3 ll.
32		1v.	6-XI-1489	J. Perarnau (reb «per mestre Mateu tenorista...»)		6 ll. 13 s. 4 d.
33		1v.	13-XII-1489	<i>id.</i>		3 ll. 6 s. 8 d.
34		1v.	16-II-1490	J. Font (reb «per mestra Matheu Ferrer mestra del cant...»)		10 ll.
35		2	s.d., II-1490	«Yo Mateu Ferrer mestre del cant...»		3 ll. 13 s. 4 d.
36		2	15-V-1490	B. Sagrera	III	3 ll. 10 s. 6 s. 6 d.
37		2	6-VI-1490	(B. Sagrera)		3 ll. 10 s.
38		2	16-VIII-1490	(B. Sagrera)		2 ll. 2 s.
39		2	26-VIII-1490	P.J. Ximenis		3 ll. 10 s.
40		2v.	19-IX-1490	«Yo mestre Mateu Ferrer...»	VII	3 ll. 13 s. 4 d.
41		2v.	13-XI-1490	B. Sagrera (reb «per lo dit mestre Matheu»)		2 ll. 4 s.
42		2v.	3-XII-1490	B. Sagrera (<i>id.</i>)		26 s. 8 d.
43		2v.	21-XII-1490	B. Sagrera (<i>id.</i>)		16 s.
44		2v.	11-I-1491	(mà de Mateu Ferrer)		5 ll. 9 s. 4 d.
45		2v.	6-II-1491	B. Sagrera	I	1 ll.

Taula IV (Continuació)

Doc.	LL.A.A.	f.	Data d'albarà	Signatura	Mesada	Sou
46		2v.	s.d., 1491	«Item rebí yo dit mestre Mateu...»		1 ll.
47		2v.	s.d., 1491	B. Sagrera	ll	20 s.
48		2v.	s.d., 1491	(mà de Mateu Ferrer)	ll	6 s. 8 d.
49		2v.	22-III-1491	M. Ferrer	(6 mesos)	20 ll.

TAULA V

Doc.	LL.A.O.	f.	Data d'albarà	Signatura	Sou
1	1491-1493	103v.	3-V-1492	«Yo Mateu Ferrer/mestre del cant...»	20 s.
2		104v.	7-V-1493	«Yo Mateu Ferrer mestre / del cant...»	20 s.
3	1493-1495	3	26-I-1494	«Yo Mateu Ferrer mestre / del cant...»	20 s.
4		5	21-I-1495	«Yo Mateu Ferrer mestre / del cant...»	20 s.
5	1495-1497	13	17-III-1496	«Yo Mateu Ferrer mestre / del cant...»	20 s.
6		81	13-I-1497	«Yo mestre Mateu / Ferrer del mestre del cant...»	20 s.
7	(1497-1498)	6	17-II-1498	«Yo Mateu Ferrer / mestre del cant...»	20 s.

APÈNDIX DOCUMENTAL

1

Capítol del 8 de febrer de 1474. Disposicions sobre el praeceptor, el succentor i el mestre de cant de la Seu

Die martis VIII mensis februarit anni Mille- / simi quadringentesimi quarti / in capitulo super infrascriptis spetialiter et aliis ecclesie / negociis congregato. In quo presidebat Rdu. / Pr. Dnus. Berengarius de Sos canonicus et / Decanus sedisque apostholice prothonotarius, ac / Rm. in Xristus et domini domini Roderici / Episcopi Barcinonense in spiritualibus et tempora- / libus generalis Vicarius, fuit statutum / pro reformatione cultus divini in quo / multi defectus, magnaque scandela, in ma- / ximam Dei offensam, periculum animarum / perniciosumque exemplum et scandalum / plurimorum tam ecclesiasticorum quam laycorum / committuntur, solemnique iuramento corpora- / liter prefato stipulatum per prefatum / dominum vicarium et per circumspectos / viros dominos Antonium Giner, Martinum / Iohannem de Foxa, Joannem / Fexes, Gasparem Peyró, Petrum Rovira / Antonium Coniuncta, Petrum Raymun- / dum Loteres et Berengarium Vila tunc / in dicto Capitulo presentes, et exposuit per / circumspectos viros Paulum de Gualbis / succentorem, Lodovicum Sirvent, Ber- / nardum Mathei et Bartholomeum / Figueres, Canonicos dicte ecclesie Barchinone / Capitulum facientes et representantes, quatenus / de cetero dominus succentor quicumque pro / tempore fuerit solvat de suo proprio illos decem / florenos quos annuatim ratione succentorie /olvere tenetur anniversariis communibus / dicte ecclesie, et quod magister cantus⁹¹ / quicumque fuerit, iurat ad Sancta Dei Evan- / gelia quod directe nec indirecte de suo proprio / nec de contra sua nec de suis distributioni- / bus anniversariorum, nec de aliis iuribus / nec emolumentis dicti officii illos solvet, nec / procurabit aliquo collatione quod predicti decem / floreni exolvantur nisi de bonis et peccu- / niis ac contra dicti domini succentoris procura- / torque anniversariorum nichil penes se retineat / de distributionibus dicti magistri cantus, inmo / libere sive dilatione illas eidem magistro / solvat. Quod si series fuerit dictus magister / cantus officio procurato incontinenti ipso facto / sit privatus, omnisque predicti domini vicarius // et canonici procurarii reatum incurrant / amodo dicto Capitulo facultate incontrarium / dispensandi, si predicta omnia et singula / servari non fecerint, prefatusque magister / cantus rigorose, exequatur penam sex / denariorum contra commutentes defectum / et scandalum in lectionibus et responsis / matutinalibus et in aliis otis, et non / sit ei facultas gratiam faciendi de dicta / pena. Suplensque tale scandalum statim / habeat et recipiat dictos sex denarios a / distributore anniversariorum, quos sub / pena excommunicationis ipse recipiens facienti / defectum nullomodo restituat. Quod si / forte suplens tale scandalum noluerit / dictos sex denarios recipere per dictum magistrum / cantus dentur operariis minoribus iuri- / bus fabrice aplicandos. Fuitque simili iu- / ramento statu-

⁹¹ Nota al marge: «contra succentorem quod solvat decem florenos anniversariis».

tum quatenus ab inde observetur/ ordinatio super regimine precentorie et/ succentorie in presenti libro folio XXXIII⁹²/ descripta et quod ipsi precentor et succentor/ per se si presentes fuerint exerceant sua/ officia in choro ecclesie et extra alteris exerceant/ extrachorum ecclesiam processionem vel/ officium quod tunc celebrabitur, et nichil omnium tunc per canonicos et non/ per beneficiatos in omnibus festivitibus/ precipuis et in omnibus otis diversis et/ nocturnis⁹³ In aliis vero duplicibus se-/ miduplicibus et non precipuis de die/ semper et in eisdem in matutinis tamen ali-/ quando non continuo, nec abutendo/ sed raro per beneficiatos dicta officia fieri/ procurent sub pena duodecim denariorum/ supleni defectum incontinenti per/ ministrum caritatis exsolvendorum/ iuxtam formam constitutionis edicte contra/ committentes defectum in missa Evan-/ gelio et Epistola. Si vero culpa vel/ negligencia dicti magistri cantus in/ dicto choro vel ecclesia in matutinis/ vel aliis oris fuerit defectus vel scande-/ um iudicio dominorum/ vel alterius eorum chorum regentes in-/ cidat in penam dictus magister cantus//

—f. 130v.—

sex denariorum fabrice dicte ecclesie sine miseri-/ cordia aplicandorum et per distributorem Anni-/ versariorum communium de distributionibus/ dicti magistri cantus exsolvendorum man-/ dato dicti domini ebdomedarii. Fuitque in-/ fundum virtute iuramenti prestiti distri-/ butori pecuniarum anniversariorum communium/ quatenus non liceat ei de cetero dominis/ canonicis nec beneficiatis dare distribu-/ tiones aliquas nisi in choro, vel prefatis/ dominis canonicis presentibus in capitulo/ vel laborantibus pro factis et negociis/ ecclesie observetque idem distributor ordina-/ tionem alias factam et in distributione/ in choro fienda observatam quoque dem/ choro ipso incipiente distribuere non/ liceat aliquem sive canonicum sive/ beneficiatum pro quacumque nuntato intra-/ re nec exire donec completa dicta/ distributio fuerit, sub pena privationis/ integro distributionis illius dei, depre-/ cantes ac per viscera Ihesu Christi exortan-/ tes dominos vicarios et precentores ut/ scilencium in choro teneant, ab aliisque / omnibus teneri et observari continuo/ faciant, quam ordinationem prefatus/ dominus vicarius observarii et exequi/ ad utriusque promissit. Ab aliisque omnibus/ presentibus et futuris tam vicarius quam/ precentoribus exequi possit⁹⁴.

2

Capítol del 5 de juliol de 1481. Informe del canonge Lluís Sirvent desfavorable al manteniment de l'ofici de tenorista

Doctrina es del filosof e dels moralls qui han scrit, que lo temps/ done orde en totes coses, e çò que en un temps és permès en altra es prohibit/ et caetera, final-

⁹² Vegeu f. 34 (Capítol del 5-V-1376): «Item quod precentor et succentor impendant vel faciant / impendi servitium ipsis et suis beneficiis in / predictum in propriis personis vel per canonicos per eosdem / substitutos in ecclesia antedicta».

⁹³ Marge interior: «Fides per Marçal».

⁹⁴ ACB: *Liber Cami-/ ssae sive reso-/ lutionum, descriptus / per canonicos secre-/ tarios si- ve caritaterios / ab anno 1343 ad 1497.*, f. 130-130v.

ment totes les coses se han adoptat al temps. Açò diu mossèn/ Loys Sirvent conca-
 nonge vostre a vosaltres magnífichs e de molta providència/ mossenyos canonges e
 Capítoll de la Seu de Barchinona, per tant com en temps/ passat lo venerable Capí-
 toll ordonà que mossèn Matheu fós/ conduit per tenorista de la Seu de Barchinona,
 e an aquell (donar acustu-/ mats)⁹⁵ salari o stipendi de XXXX lliures tots anys, les
 qualls li són degu-/ des de IIII anys, e per impotència e panúria dells emoluments,
 fins/ vuy lo dit mossèn Matheu no és stat pagat degne a la sua paga, se/ convendrà
 donar orde, pus permés li és stat, no sens grans detrimet de les/ boces, axí canoni-
 cal com cotidiana, per la necessitat en que vuy stà la/ sglésia axí com són reperació
 de llibres de nova fabricació de/ aquells, vestiments e altres coses en les quals no-s
 pot donar comport, e sia/ pus pertinent cosa cessar lo dit tenorista, pus en lo cor ha
 per gracia de Deu axí canonges/ com beneficiats abtes, e sufficientes per cantar e fer
 tot lo offici divinal/ cens lo dit tenorista. E mayormet com la sglésia sia venguda
 vuy / en molta penúria, necessitat e pobresa per la mala disposició del temps, / car
 les magnificències vostres no ignoren en lo pessat molt mayos distribucions/ se do-
 naven que vuy no fan, e de les que vuy (han)⁹⁶ axí disminudes se donaen, / encare se
 ha fer deffalch de certa quantitat, e ab difficultat molta/ se han aver, par per aques-
 ta rehó segons dit és lo temps ésser regla en/ totes les coses als qui de prudència
 volen usar e deure més atendre los qui axí de/ nit com de die fan de continuu lo
 servici divinal ésser satisfets del que/ ab lur just treball guanyat han, sens los qualls
 lo offici divinal fer no-s/ poria e per aquells són dedicades les distribucions coridia-
 nes, e dar licència/ al dit Matheu contentant aquell del que justament deu haver,
 com sens/ ell lo offici divinal se pot bé, e honradament fer, e com moltes vegades/ e
 per molt temps lo dit Loys Sirvent se sia congoxat per atendra al servici/ divinal que
 lo dit Matheu fos contentat, e licenciat a la final fonch/ deliberat en capítol que de
 aquella penció que los adniversaris devian/ rebre del subcidi, ço és en aquell tall no-
 vament imposat, fos satisfet al/ dit Matheu, açò no c-és pugut metre en execució en
 gran dam dels adni-/ versatis, e de aquells qui continuament fan residència al
 servici/ divinal. Per tant lo dit mossèn Sirvent cogitant que lo temps/ no és vuy per
 donar tal celari ne altra al dit mossèn Matheu ans/ la necessitat de aquesta tempora-
 da (força)⁹⁷ porta que de tal despesa la sglé-/ sia de Barchinona no sia carregada, per
 tant ab los presents scrits a vosaltres/ dits mossenyos canonges e capitol requer per lo
 zell de la sglésia e be-/ neffici de aquella que de qui avant no sia donat stipendi al-
 gun al dit/ Matheu —pagant e satisfent aquell/ fins a la jornada de vuy / lo que
 degut li sia, com ell dit/ Luys Sirvent per aquella porció/ que a ell li toca sia
 content, / affi que les coses de més necessitat que a le conservació del servici de Ihesu
 Xrist han esguart, hagen lo compliment que (considerar)⁹⁸ deuen⁹⁹ en tal conductió
 no conçent de aquesta hora avant/ ans spressament per la indemnitat de la sglésia hi
 dissent per sí, e per tots aquells/ qui ab ell aderir-se volran, requ-rint a vos notari
 que-n facats carta/ pública de la present requesta e distentiment et caetera.

⁹⁵ Tarxat al Ms.⁹⁶ *Id.*⁹⁷ *Id.*⁹⁸ Mor de dubtosa lectura al Ms.⁹⁹ Nota marginal del Ms.

—f. v.—

Die jous quinta mensis julii anno M^oCCCC octuagesimo primo honorabilis dominus/ Ludovicus Sirvent canonicus ecclesie Barchinone presentavit hanc cedulam honorabile Capitulo/ et fuerunt presentes dominus Guillelmus Lull vicarius/ Ludovicus dez Pla archidiaconus maior/ Berengarius de Sos Decanus/ Ferrarius Nicholaus de Galves Archidiaconus Vallensis/ Ludovicus Sirvent/ Gaspar Peyró/ Raymundus Riba/ Nicholaus Cortada/ Georgius Sanç/ Petrus Camps/ Berengarius Vila/ Guillernus//

Cortada/ Riba/ Camps/ et Galves diuen que vol sia pagat e sí vol star per menys salari que ell serà content/ li sia assignat algun salari condecant./ Testes Ffranciscus Fabrer alias Santacana et Salvator Monnova presbyteris/ Barchinonensis¹⁰⁰.

3

Capítol del 12 de gener de 1482. Es crea una comissió encarregada de satisfer econòmicament al tenorista Mateu Ferrer

Comissio et potestas per honorabile Capitulum facta et data magnificis/ viris dominis Ludovico Sirvent et Anthonio Agullana/ canonicis ad manulevandum per viam censualis et seu/ aliis viis modis et formis quibus eis videbitur tantam/ pecunie quantitatem quanta opus ferit pro solvendo Matheo/ Farrer tenoriste.//

Noverint Universi quod nos Johannes Andreas Sorts vicarius in spiritualibus et temporalibus/ generalis Reverendissimi en Christo patris et domini domini Gondisalvi Dei et apostholice sedis gracia Episcopi Barchinone, Ludovicus de Plano Archidiaconus maior, Gabriel Rovira/ de Mari, Ferrarius Nicholaus de Galbis vallensis Archidiaconi, Ludovicus/ Sirvent fiant ut continetur nomina canonicorum ut supra.//

Item dederunt potestatem/ faciendi precepta procuri/ anniversariorum de solvendo/ illas/ pecunie quanti-/ tates dicto Matheo Farrer/ quas eis videbitur./ Item apocha faciendi et/ firmandi¹⁰¹.

4

Carta de pagament signada per Mateu Ferrer el 6 d'abril de 1482

Die Sabbati VI mensis Aprilis anno predicto/ Millenium CCCC^oLXXX secundo/ Sit omnibus notum quod ego Matheus Ferrer tenorista ecclesie barchinone./ confiteor et recognosco vobis discretis Anthonio Codo presbitero in dicta ecclesia/ barchinone. beneficiato procuratori anniversariorum communum eiusdem ecclesie/ quo vi et districtu cuiusdam mandati seu precepti vobis facti per honorabiles/ et providendos viros dominos Ludovicum Sirvent et Anthonium Agullana/ canonicos dicte ec-

¹⁰⁰ ACB: *Dalmau Ginebret bossa 1480-1485*, s.f.

¹⁰¹ ACB: *Dalmau Ginebret*, 1480-1483, s.f.

clesie commissarios in his predicto capitulo assignatos sublectio/ die proximo devoluti continuati dedistis et soluistis sive michi dici et scribi fecistis/ in tabula cambui civitatis barchinone nonaginta septem libras et octo solidos/ barc. ad complementum quaque ius pecunie quantitarum michi debitarum et/ pertinentium, usquam hunc diem, ratione salarii seu stipendii michi assignati pro servitio quod facio/ de tenorista in choro predictae ecclesie quam dictam ratam et gratam habui et habeo etiam/ in presenti. Et ideo remunerado exceptioni pecunie non numerate et non solute/ ac dolo malo facto vobis et dictis dominis de capitulo non solum de predictis nonaginta/ septem libris et octo solidis presentem a pocha de soluto verum etiam de omnibus/ et singulis actionibus¹⁰².

5

Capitulació i atorgament del magisteri de cant a Mateu Ferrer el 10 d'abril de 1483

Capitula firmata per et inter/ dominos commissarios asser-/ tos honorabile Capituli ex una et/ Matheum Fferer ex al-/ tera partibus de et super of-/ ficio de tenorista et magis-/ tratu cantus in quibus fuit/ electus.//

Noverint Universi quod nos Ludovicus Sirvent, Antho-/nius Agullana et Joannes Font de Borrell comissa-/ rii ut asserimus ad infrascripta per agenda per Reverendum/ Capitulum ecclesie Barchinonense deputati ex una et ego/ Matheus Ffferer partibus ex altera confitemur et/ recognoscimus una pars nostrum alteri admissem et vicissim quae inter nos super negotiis et rebus infrascriptis fuerunt facta firmata iurata et concordata quedam capitula in idiomate Cathalano huiusmodi/ seriem continentia.//

Primo és concordat entre les parts demunt dites/ que lo dit Matheu Ffferer sia tenorista de la/ dita Seu e hage a servir aquella, ço és per rahó del/ dit offici los diumenges dobles maiors e menors/ e a missa e a vespres bé e diligentment segons/ a tenorista se partany, e mès lo dit Matheu/ Ffferer sia mestre del cant de les scoles de la dita/ Seu hage e sia tingut de mostrar de cant plà, de/ contrapunt de cant d'orgue als Reverends Canon-/ ges, beneficiats e quatre fadrius qui serves-/ can lo cor de la Seu, e als familiars de dits/

— f.v. —

Canonges de la dita Seu, e sia tengut sens/ que dels dits canonges e beneficiats de la dita/ Seu e los altres demunt dits lo dit Matheu Ffer-/ rer no puga aver stipendi algu de aquells ni de/ algu de aquells. E no res menys que lo dit Matheu/ Ffferer sia e stiga a correcció e ordenació tant del/ servey del cor com de les scoles, si per ventura en al-/ gunes coses era negligent dels honorables Cabiscol/ e sotscabiscol de la dita Seu e no de altri, o ha-/ ge de fer totes aquelles coses que los mestres de/ les scoles del cant de la dita Seu an acustumat/ fer.//

¹⁰² AHPB: *Dalmáu Ginebret. Dicimus quintus Manuale*, 1482, s.f.

Item és concordat entre les dites parts que lo dit/ Reverend Capítol de la dita Seu sia tengut e obli-/ gat donar e pagar al dit Matheu Fferrer quiscún/ any per los treballs e salari del offici del tenoriste/ e per mestre de les scoles vint-e-sinch lliures Barcelone-/ ses compartidores entre los anniversaris e caritat/ almoyna e la taula de la obra e sacristia de la/ dita Seu e no res menys age e haver diga tots e/ sengles emoluments, obtencions e salaris, e altres/ qualsevol sdeveniments que los mestres de les dites/ scoles an acustumat haver e rebre tots anys.//

Item és concordat entre les dites parts que atés que/ lo dit Matheu Fferrer no pot entonar en lo dit cor/ sia tengut e obligat de haver entonador bene-/ ficiat de la dita Seu bó e ben sufficient, lo qual/ per lo dit Matheu Fferrer hage a entonar en lo/ dit cor, e aquell tal entonador lo dit Matheu/ Fferrer hage de pagar segons que's serà/ concordat entre els dits Matheu Fferrer e antonador-//

Die jous X mensis Aprilis anno Milemino CCCC°LXXX tertio fuerunt firmata huius modi capitula per magnificos/ dominos Ludovicum Sirvent, Anthonium Agullana, et Johanem Font de Borrell, commissarios/ ut dixerunt honorabili Capítuli ex una et Matheum Ferrer ex altera partibus preteritis testibus/ Johanne Freixa presbitero et Francisco Fabregue formenterio civibus Barchinona¹⁰³.

6

Capítol del 5 de juliol de 1484. Mateu Ferrer reelegit mestre de cant de la Seu

Cum in ecclesia barchinonensi inter omnis Yspanie ecclesias cultus divinus ac ornatus et decor/ in omnibus illi necessariis tam in paramentis lini, serici et auri ac organis et omnibus generibus/ musice floreret, et propter illud ipsa ecclesia in spiritualibus plurimum crevisset, ac gloriosi reges illam/ venerantes eorum dominium ampliassent et illius vives incole et habitatores pre aliis nationibus/ xristianitatis gloriosum nomen sibi vendicassent adeo ut, qui dicte ecclesie servire poterant suorumque/ natos dei servitio in illa destinabant nichil/ eis propter ipsius ecclesie opulencia tam de emolumentis/ ordinariis quam de extraordinariis victui et vestitui necessariis tempore eorum vite deficiebat. Secutum/ est quod gaudiis, honoribus et utilitatibus occasione turbationum guerre, que nostris temporibus/ in hoc principatu Cathalonie et civitate barchinonensi exigentibus demeritis et peccatis nostris diu/ vigerunt in luctu, necessitate et pauperitate conversis, nec deservientes dictis officiis reperiri possunt/ cum nichil utilitatis et commodi habeant nisi perditionem temporis, ob quod nec magister nec scolares/ cantus qui maximum onus portant in omnibus oris diurnis pariter et nocturnis maximunque/ honorem et servitium dicte ecclesie prestant ac ad ornamentum decorenque dicte ecclesie in illa continue/ sunt, suplenque multos defectus aliorum qui dei et ecclesie servitio eiusque divino cultui deputati et/ stipendiati sunt. Ideo magister scole cantus qui aliis preteritis temporibus ab eius discipulis/ et scolariis stipendium et utilitatem reportabat, in presentiarum propter miseras et calamitates/ ecclesie et civitatis, utilis et cultui divino necessarius reperiri non potest, nec etiam scolares/ qui continuo matutinis horis ac

¹⁰³ ACB: *Dalmau Ginebret*, 1480-1483, s.f.

misse, vesperorum et completorii officiis serviant, cum non/ solum ab illis ipse magister cantus utilitatem habere possit, immo ut scolares illi et ecclesie serviant/ doctrinamque et cantum adiscant, expedit, immo, oportet ipsi magistro, ut illos vel eorum aliquos/ de sua misera substantia in victu et vestitu adiuver. Et ideo capitulum ecclesie predictae volentes/ cultui divino et illius servitio divino utilius provideatur nisi ut magistro cantus predicto/ consignetur aliquod honestum salarium. Et sic habitis in capitulo et extra multis colloquiis/ factisque diversis commissionibus cognitaeque experientia discreti Mathei Ferrer, qui in ipsa ecclesia/ pro septennium in tenoriste ac nunc in magistri cantus deputatus officiis, cum multa/ diligentia scholas cantus continuo visitando ipsa officia laudabiliter rexit et regit nunc/ dictum magister cantus officium pueros et scolares in exercitiis cantus et bonis moribus/ instruendo, quid in maximum dei servitium ac gloriam, decorem et ornamentum dicte/ ecclesie et laudem ipsius capituli succedit, quod nunquam temporibus preteritis visum est, habi/ taque in Capitulo relatione a venerabilibus et circumspectis viris dominis FFerrario Nicolao/ de Gualbis, Archidiacono Vallensis et Ludovico Sirvent, canonicus ipsius ecclesie cum/ commissariis per dictum Capitulum destinatis et auditis ab eis et aliis dominis de/ Capitulo necessitatibus dicti officii et oneribus, hoc preteritum tempore, quo ab hiis quibus/ magister cantus utilitatem assequeretur de presenti onus et damnum reportat, / et tamen nec vitam suam honestam nec onus dicti officii supportare potest nisi eidem//

— f.63v. —

assignentur annuatim quinquaginta libre Barchinonensis. Ideo dictum/ Capitulum super hiis et aliis dicte ecclesie negotiis more solito convocatum et/ congregatum, in quo presidebat honorabilis Johannes Sorts canonicus et/ Vicarius pro Reverendo domino Episcopo, die lune quinta mensis Julii anno a nativitate/ domini Millesimo quadringentesimo octuagesimo (octavo)¹⁰⁴ quarto. / Considerantes quod qui altari servit de altari vivere debet quinquaginta/ libras barchinonensis eidem Matheo Ferrer assignarunt, et in salarium/ constituerunt et ordinarunt ab eodem Matheo Ferrer, quamdiu vixerit et eidem officio deservierit annuatim in modum subscriptum a prima die mensis/ Maii proxime lapsi in eantem percipiendas videlicet ab anniversariis communibus/ dicte ecclesie, canonicis et beneficiatis dicte ecclesie dari solitis et consuetis/ quadraginta libras. A domo caritatis sex libras, ab Elemosina pauperum/ duas libras et Sacristia unam. Et ab operariis minoribus unam aliam/ summam facientes dictarum quinquaginta librarum pro suis laboribus et/ salario ac sustentatione vite sue et onerum sibi ratione dicti officii incum-/ bentium prout supradictum est, quam conclusionem et salarii praedicti/ assignationem ego Berengarius Vila canonicus propter absentiam et/ infirmitatem honorabili Raymundi Riba concanonici et Caritaterii in/ presenti conclusionum libro de mandato dicti Capituli manu propria scripsi. / Mandantes cum presenti procuratori anniversariorum et aliis ministris, ad quos/ solutio predictorum expectat quantitatis de predictis quantalibus ratione dicti salarii/ modo predicto et ratione predicta assignatis eidem Matheo annuatim repson-/ deant et integre satisfaciant alio mandato seu licentia non expectatis. //

¹⁰⁴ Tatxat al Ms.

Ego Lodovicus de Splà Canonicus / et Archidiaconus interfui dicte com- / misioni manu propria hec subscribens¹⁰⁵.

7

Albarà de Mateu Ferrer als administradors de la Sagristia de la Seu de Barcelona del 18 de febrer de 1490

Yo mestre Mateu Ferrer mestre / del cant de la Seu de Barchinona / atorch a vosaltres sots segristans / Esteve Tries, mossèn Anthoni Sal·la, que / m·aveu dats e pagats, vint / sous, dich XX s. per cascun any que yo he / per mon salari del any noranta, que / finirà per tot abril primer vinent / e per que és veritat fas lo present / estat de mà mia a XVIII de febrer / any LXXXX, item més m·aveu pagat / trenta-c-dos sous, dich XXXII, los quals / són per les Completes de Coresma e la estel·la, / és per tot XXXII s. e perque és veritat / fas l·escrit de mà mia en l·any LXXXX¹⁰⁶.

8

Albarà de Mateu Ferrer als administradors de la Sagristia de la Seu de Barcelona del dia 1 de febrer de 1491

Yo mestre Mateu Ferrer mestre / del cant de la Seu de Barchinona / atorch a vosaltres sots segristans, / Esteve Tries, mossèn Anthoni Salla / que m·aveu dats e pagats vint sous / dich XX s. per cascun any que yo he per mon / salari del any LXXX-XI, qui finirà, / per tot abril primer vinent, e perque és / veritat fas lo present escrit de mà mia, lo primer de febrer any LXXX / XI¹⁰⁷.

9

Albarà de Mateu Ferrer als administradors de la Sagristia de la Seu de Barcelona del 6 d'abril de 1496

Yo Mateu Ferrer mestre / del cant de la Seu de Barchinona / atorch a vosaltres sots secri- / stans que m·aveu dats vint / sous, dich XX s., los quals són / per mon salari que yo rep cascun / any en la Secrestia, e són / per l·any noranta sis, e per / que és veritat fas lo present / escrit de mà mia, a sis / de abril any dit [1496]¹⁰⁸.

¹⁰⁵ ACB: *Liber vulgariter de la Creueta nuncupatus des de 6 de agost de 1455 fins a 1495*, f. 63-63v.

¹⁰⁶ ACB: LL.A.S. 1489-1491, s.f.

¹⁰⁷ ACB: *Id.*, s.f.

¹⁰⁸ ACB: LL.A.S. 1495-1497, f. 75.

10

Albarà de Mateu Ferrer als administradors de la Sagristia de la Seu de Barcelona del 13 de gener de 1497

Item mès a rebut vint sous / de vosaltres sots secristans / del any que finerà de noran- / ta e set, e perque és veritat / fas lo present escrit de mà / mia, any sobre dit {1497} a XIII / de jener¹⁰⁹.

¹⁰⁹ ACB: *Id.*

